

Шиносномаи ихтисоси 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ)

(Бо қарори Раёсати комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз соли 2022 № тасдиқ шудааст).

I. Рамзи ихтисос:

08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ

II. Муҳтавои ихтисос: Муҳтавои таҳқиқоти ихтисоси **08.00.03** - ро қонуниятҳо ва вигаҳои амалкарди иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун системаи минтақаҳои ҳамкорикунада (минтақаҳои иқтисодӣ, ноҳияҳои калони иқтисодӣ, кластерҳои иқтисодӣ, агломератсияи шаҳрӣ ва дигар ташкилоти ҳудудии иқтисодӣ); тақсими дурусти ҳудудии захираҳои иқтисодӣ; тафриқабандӣ ва ҳамгирии иқтисодӣ дар ҳудуди миллӣ; коркарди самтҳои ояндадори рушди иқтисодиёти минтақаҳои алоҳида ҳамчун унсурҳои сохтори иқтисодиёти миллӣ; сиёсати иқтисодии минтақавӣ ва механизмҳои амалисозии он ташкил медиҳанд.

III. Объекти таҳқиқот: системаи иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷанбаи ҳудуди ҳамчун шабакаи минтақаҳо ва макроминтақаҳои дар ҳамкорибуда, механизмҳои танзими рушди иқтисодию иҷтимоии ҳудудӣ дар сатҳи миллӣ, байниминтақавӣ, минтақавӣ ва маҳаллӣ; назарияи иқтисодиёти ҳудудӣ ва минтақавӣ, методҳои таҳқиқоти системаҳои ҳудудии иқтисодӣ ва таъсири мутақобилаи онҳо; инфрасохтори байниминтақавӣ ва минтақавии истеҳсолӣ, иҷтимоӣ ва ниҳодӣ; захираҳои табиӣ ва иқтисодӣ ва истифодаи самараноки онҳо.

1.1. Инкишофи назарияҳои иқтисодиёти маконӣ ва минтақавӣ; усулҳо ва фишангҳои тадқиқотҳои иқтисодии маконӣ; эконометрикаи қаламравӣ; таҳлили низомии мушкilotҳо ва ҳолатҳои минтақавӣ.

1.2. Тақсими қаламравии захираҳои иқтисодӣ; ҷиҳатҳои назариявӣ, методӣ ва амалии ҷойгиркунии корхонаҳо, фирмаҳои бизнеси хурд ва миёна, кластерҳои иқтисодӣ, корхонаҳои баҳши ҷамъиятӣ, хоҷагиҳои хонавода.

1.3. Ташкили маконии иқтисодиёти миллӣ; таъсисёбӣ, фаъолият ва таҷдиди кластерҳои иқтисодӣ ва дигар низомҳои маконии маҳдудшуда.

1.4. Муаммои ноҳиябандии иҷтимоӣ-иқтисодии мамлакат аз рӯи нишондодҳои моддӣ ва ғайримоддӣ; ноҳиябандии минтақаҳо ва таъсисёбии мунитсипалӣ аз рӯи минтақаҳои хизматрасонӣ; мутобиқати тақсимои маъмурӣ-минтақавии мамлакат ба шароитҳои нави иқтисодӣ.

1.5. Дигаргуниҳои қаламравӣ-минтақавӣ; муаммоҳои таъсисёбии муҳити ягонаи иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон; фарқгузориҳои минтақавии иҷтимоӣ-иқтисодӣ; ҳамгироии маконӣ ва дезинтеграцияи мамлакат.

1.6. Иқтисодиёти қаламравӣ. Хусусиятҳои маконии таъсисёбии низоми инноватсионии миллӣ. Муаммоҳои таъсисёбии зерсохторҳои инноватсионии минтақавӣ. Лоихаҳои инвестиционии минтақавӣ: мақсад, объектҳо, захираҳо ва самаранокӣ.

1.7. Бозорҳои локалӣ, таъсисёбии онҳо, фаъолият ва баҳамалоқамандӣ; савдои байниминтақавӣ. Назарияи нави географияи иқтисодӣ.

1.8. Нақши омилҳои институтсионалӣ дар тараққиёти низомҳои иқтисодии минтақавӣ. Хусусиятҳои минтақавии дигаргуншавии муносибатҳои моликиятӣ, таъсири онҳо ба сохтор ва самаранокии фаъолият ва инкишофи низомҳои иқтисодии минтақавӣ.

1.9. Баҳодиҳии нақши минтақаҳо дар иқтисодиёти миллӣ (нишондодҳо, усулҳо, методологияи таҳлил); махсусгардонии истеҳсолии минтақаҳо; сохтори иқтисодӣ аз ҷиҳати макон, қонуниятҳои дигаргуншавии он; сиёсати сохторӣ ва азнавсозии сохторӣ.

1.10. Хусусиятҳои минтақавии тараққиёти иҷтимоӣ-иқтисодӣ; намудҳои минтақаҳо (инкшофёфта ва бӯҳронӣ, донорҳо ва ретсипиентҳо, мономахсулотӣ ва диверсификацияшуда, бо агломератсияҳои калони шаҳрӣ ва бе чунин таъсисёбиҳо ва ғ.); муаммоҳои методии таснифот ва тадқиқоти амалии хусусиятҳои тараққиёти намудҳои гуногуни минтақаҳо.

1.11. Фишангҳои муътадилгардони басташавии маконӣ (трансфертҳои давлатӣ, фондҳои инвестиционӣ, фондҳои дастгирии минтақавӣ, низоми андоз ва ғайраҳо), самаранокии истифодаи онҳо. Муаммоҳои тараққиёти мувозинати минтақаҳо; мониторинги тараққиёти иқтисодӣ ва иҷтимоии минтақаҳо.

1.12. Фишангҳои коркарди дурнамои тараққиёти низомҳои иҷтимоӣ-иқтисодии маконӣ. Пешгӯикунӣ, форсайт, банақшагирии индикативӣ, барномаҳо, банақшагирии буҷетӣ, ки ба натиҷа нигаронида шудаанд, барномаҳои мақсаднок, нақшаҳои стратегӣ.

1.13. Сиёсати иҷтимоӣ-иқтисодии минтақавӣ; таҳлили хусусиятҳо ва баҳодиҳии самаранокии сиёсати иқтисодии минтақавӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, минтақаҳо ва мунитсипалитетҳо.

1.14. Идоракунии иқтисодиёти минтақавӣ. Шаклҳо ва механизмҳои ҳамкориҳои ҳокимияти ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ, сохторҳои бизнес ва сохторҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ. Вазифаҳо ва механизмҳои идоракунии. Асосноккунии методӣ, коркарди схемаҳои ташкилӣ ва механизмҳои идоракунии минтақаҳо, баҳодиҳии самаранокии онҳо.

1.15. Мақсадҳо ва механизмҳои сиёсати давлатии тараққиёти минтақаҳо. Шаклҳо ва механизмҳои баҳамтаъсиррасонии минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми ҳалли масъалаҳои асосии тараққиёти иҷтимоӣ-иқтисодӣ. Муаммоҳои иқтисодӣ ва иҷтимоии идоракунии маҳаллӣ.

1.16. Коркарди методологӣ таҳлил ва методикаи баҳодиҳии фаъолияти сохторҳои корпоративӣ, бизнеси хурду миёна, корхонаҳои баҳши ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ дар минтақаҳо ва ноҳияҳои маъмурӣ. Муаммоҳои истифодабарии оқилонаи дороиҳои моддӣ ва ғайримоддӣ минтақаҳо – захираҳои табиӣ, базаи моддӣ-техникӣ, сармояи инсонӣ ва ғайраҳо.

1.17. Муҳити махсуси иқтисодӣ-ҳуқуқии тараққиёти маҳаллӣ ва минтақавӣ. Минтақаҳои иқтисодӣ, марказҳои саноатӣ ва дигар “нуқтаҳои” минтақавии тараққиёти саноатӣ ва инноватсионӣ.

1.18. Ташкил ва баҳодиҳии самаранокии фаъолияти мақомоти ҳокимияти идоракуни дар вилоятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар ноҳияҳои маъмурӣ; истифодаи чунин баҳодиҳӣ дар низоми идоракуни ва назорати давлатӣ.

1.19. Истифодаи самараноки омилҳои истеҳсолот дар тараққиёти иқтисодиёти минтақаҳо. Қонуниятҳо ва хусусиятҳои ташкил ва идоракунии сохторҳои иқтисодӣ дар минтақаҳо. Афзалиятҳои мутлақ ва нисбии кластерҳои иқтисодии минтақавӣ.

1.20. Инфрасохтори истеҳсолӣ, иҷтимоӣ ва бозорӣ дар минтақаҳо. Принципҳо, хусусиятҳо ва механизми ташкилӣ-иқтисодии тараққиёти соҳаҳои ёрирасон дар минтақаҳо.

1.21. Хусусиятҳои минтақавии амалигардонии сиёсати буҷетӣ-андозӣ. Инкишофи муносибатҳои пулию қарзӣ ва буҷетӣ-андозӣ дар минтақаҳо (категория, методология, усулҳо, механизмҳо ва фишангҳо).

1.22. Инкишофи бозори минтақавии меҳнат. Иқтидори меҳнатӣ дар минтақаҳо ва хусусиятҳои идоракунии он. Муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ дар минтақаҳо. Хусусиятҳои ҷойгиркунии минтақавии иқтидори меҳнатӣ.

1.23. Механизми маконии инкишофи бизнеси хурд ва соҳибкории хусусӣ дар сатҳи мезоиқтисодӣ. Муаммоҳои баланд намудани самаранокии соҳибкории хурду миёна дар минтақаҳо. Стратегияи тараққиёт ва таъсисёбии низоми соҳибкорӣ дар бахшҳо ва соҳаҳои иқтисодиёти минтақавӣ.

1.24. Тараққиёти комплекси агросаноатӣ дар минтақаҳо, хусусиятҳои минтақавӣ ва маконии инкишофи хоҷагии қишлоқ.

1.25. Таъминоти инвеститсионии минтақаҳо. Танзими инвеститсияҳо дар минтақаҳо. Лоихаҳои инвеститсионии қаламравӣ. Мухити инвеститсионӣ бо дарназардошти воҳидҳои минтақавӣ-маконӣ. Баланд намудани диққатҷалбкунии инвеститсионӣ ва истифодаи самараноки лоихаҳои инвеститсионӣ дар минтақаҳо.